

II. 2 marca.

Przewodniczący zebrania Dr. Świątkiewicz poświęca słowa wspomnienia ś. p. Fryderykowi Schillemu, zmarłemu dn. 14 lutego b. r.; zebrani przez powstanie uczcili pamięć Zmarłego.

Prof. Mokrzecki i Dr. Ogloblin — *Hadronotus howardi* n. sp. (*Hymenopt.*, *Proctotrupidae*), (ref. Dr. Noskiewicz);

Inż. Romaniszyn — Pokaz motyli z połowów ostatnich kilku lat;

Inż. Obarski — Przyczynek do fauny Rośliniarek (*Tenthredinidae*) Polski (ref. Dr. Noskiewicz);

Jarosiewicz — Nowa aberacja motyla *Argynnis selene* Schiff. (ref. Dr. Świątkiewicz).

Referaty (Bibliographie).

Uprasza się wszystkich autorów polskich, publikujących poza P. P. E. prace z jakiegokolwiek dziedziny entomologii, o przesyłanie odbitek swych prac dla działu referatowego oraz wszystkich chętnych o nadsyłanie krótkich referatów z prac entomologicznych polskich autorów lub dotyczących naszego kraju.

Z. Mokrzecki. Omacnica śpichrzowa (*Ephestia elutella* Hb.), jej biologja, szkody zrządzone przez nią w surowcach tytoniowych i sposoby jej zwalczania. Heumotte (*Ephestia elutella* Hb.), ein grosser Schädling des Rohtabaks in den Speichern, ihre Biologie und Bekämpfungsmittel. „Doświadczalnictwo Rolnicze“. T. VI, cz. III. Warszawa 1930.

Znany nasz entomolog Prof. Z. Mokrzecki zbałał na prośbę Polskiego Monopolu Tytoniowego w ciągu roku 1929 i 1930, szczegółowo biologję jednego z wszechświatowych, polifagicznych szkodników, a mianowicie Omacnicy śpichrzowej (*Ephestia elutella* Hb.), która w poważny sposób uszkadza surowce tytoniowe, przygotowując Monopol tytoniowy o bardzo poważne, choć dotąd nie obliczone szkody. Motyla tego, względnie jego gąsienicy, literatura entomologiczna dotąd nie znała jako szkodnika tytoniu i, aczkolwiek inni go badali jako szkodnika innych zapasów człowieka, jak naprzykład czekolady, kakao, owoców suszonych i t. p., to jednak Prof. Mokrzeckiemu udało się dzięki starannym badaniom w kraju i w Bułgarii wyjaśnić jeszcze dużo szczegółów z jego biologji, na których oprzeć mógł racjonalne wskazówki zapobiegania szkodom i zwalczania szkodnika. Wartość dziełka podnoszą jeszcze dobre rysunki i wykresy.

A. Kozikowski.

J. Stach. Nowy gatunek przerzutki (*Thysanura*) z gór Karkonoszów. Eine neue Art von *Machilis* (*Thysanura*) aus dem Riesengebirge. Annales Mus. Zool. Pol. T. IX. Nr. 8. Taf. XI—XII. Warszawa.

Autor opisuje nowy gatunek Przerzutki: *Machilis hessei* z Karkonoszów, najwięcej zbliżony do *M. helleri* Verh. z Moraw, od którego różni się ubarwieniem rozków i szczękonoży oraz długością szczecinek

na szczękonożach u samców, i do opisanego przez autora gatunku *M. winckleri* z Węgier (góry Mátra); od tego ostatniego wyróżnia się nowy gatunek barwą bocznych przyoczek i budową penisa i paramerów 8-go i 9-go segmentu odwłoka. K.

J. Noskiewicz. *Sphcodes zangherii* n. sp. (Hymenoptera, Apidae). Ibidem. Nr. 9.

Nowo opisany gatunek *Nęczyna* należy do grupy *S. crassus* Thoms; znalazł go autor w materiale zebrany przez p. Zangheri w okolicach Forli (środkowe Włochy). K.

T. Jaczewski. Uwagi o wiosłakach (*Corixidae*). Notes on *Corixidae*. VIII—XI. Ibidem. Nr. 10. Pl. XIII.

Ustalona sinonimika środk.-amerykańskiego gatunku *Arctocorisa antinguensis* Bueno, *Centrocorisa kollari* (Fieber) i afrykańskich: *Sigara contortuplicata* Hutchinson = *S. wahlbergi* Lundbl., *S. alluaudi* (Kirkaldy) = *S. irrorata* (Fieber); autor zwraca uwagę na bliskie pokrewieństwo między gatunkiem *S. serpentis* Hutch. z Abisynji a gatunkami australijskimi *S. australis* (Fieb.), *S. arguta* (B. White) i *S. truncatipala* (Hale); następują uzupełnienia opisów gatunku środkowo-amerykańskiego *Graptocorixa melanogaster* (Kirk.) i płdn.-amer. *Sigara forciceps* (Spin.) z rycinami. K.

J. Fudakowski. O formach *Calopteryx splendens* Harr. z Dalmacji i Hercegowiny. (*Odonata*). — Über die Formen von *Calopteryx splendens* Harr. aus Dalmatien und Hercegowina. (*Odonata*). Ibid. Nr. 6. Taf. X.

Opisane formy *Calopteryx splendens*: *balcanica* Apfelbeck jako nowa z Trebinje i Mostaru w Hercegowinie oraz z Metković w Dalmacji; *ancilla* Sel. z Metković, te okazy różnią się nieco od *ancilla* z Polski i Prus Wschodnich, muszą być jednak do tej formy zaliczone; z miejscowości Vid koło Metković miał autor okazy, odbiegające od typu *splendens* Harr.; kwestji, jaka to forma, na razie nie rozstrzyga; wreszcie stwierdza autor występowanie na Bałkanach (Visoko k. Sarajewa) formy typowej; zasięgi tych form należałoby, zdaniem autora, bliżej ustalić. K.

J. Fudakowski. Ważki z Albanji Środkowej. Odonaten aus Central-Albanien. Fragm. Faunist. Mus. Zool. Pol. T. I. Nr. 8. Taf. VI. Warszawa.

W materiale zebrany przez Dr. Stan. Zuberę wyróżnił autor 18 gatunków.

Nowemi dla Albanji są: *Lestes viridis* v. d. Lind., *Orthetrum albistylum* Sel. i *Crocothemis erythraea* Brullé, dzięki czemu fauna Ważek tego kraju wzrosła do liczby 35 gatunków. K.

J. Fudakowski. *Sympycna praedisca* Brau. i *Somatochlora arctica* Zett. nowe dla Polski gatunki ważek. *Sympycna praedisca*

Brau. und *Somatochlora arctica* Zett., für Polen neue Libellen-Arten.

Jedną samicę *S. praedisca* znalazł autor w Bilczu Złotem n/Seretem; liczne okazy *S. arctica* w okolicy Czarnego Dunajca (pow. Nowy Targ); wymiary polskich okazów są mniejsze niż środkowoeuropejskich.
K.

J. Zaćwilichowski. Unerwienie skrzydeł owadów Cz. I. Rozpr. Wydz. mat.-przyr. P. A. U. Kraków, T. LXX, Dz. B. nr. 2. 1930. pg. 1—155, tabl. 1—5.

Autor postawił sobie za zadanie „porównawcze ujęcie stosunków unerwienia skrzydeł różnych grup owadów”. W tej części podaje wyniki drobiazgowych badań nad motylami (*Phragmatobia fuliginosa* L., *Arctia caja* L.), chrząszczami (*Cantharis livida* L., *C. discoidea* Ahr., *Rhagonycha fulva* Scop.), muchówkami (*Drosophila fenestralis* Fall., *Hoplostonta viridula* F., *Silvius vituli* F.) i skorkami (*Forficula auricularia* L.). Opisano szczegółowo: przebieg głównych gałęzi nerwowych i ich rozgałęzień aż po najdrobniejsze włókna dośrodkowe komórek nerwowo-zmysłowych, dalej same komórki nerwowo-zmysłowe i ich rozkład, narządy chordotonalne oraz chitynowe narządy zmysłowe (włoski, kopułki, szczecinki i i.) w skrzydłach przednich i tylnych. W części, dotyczącej motyli, liczne nawiązania do prac Prüffera i Racięckiej, referowanych dawniej na tem miejscu (v. T. VI, pg. 256, T. VII, pg. 304, T. VIII, pg. 268); w ustępach, omawiających chrząszcze, muchówki i skorki, podaje autor swoje oryginalne spostrzeżenia z powodu bądźto zupełnego braku wiadomości o unerwieniu skrzydeł, jak u skorków, bądź też z powodu bardzo fragmentarycznego stanu wiadomości dotychczasowych w tym przedmiocie. Odrębnie niż w skrzydłach błoniastych przedstawia się przebieg głównych gałęzi nerwowych w pokrywach chrząszczy i skorków; pniom tym nadał autor osobne nazwy; homologizacja jest tu utrudniona z braku takich orientacyjnych elementów, jakimi są żyłki. Liczne ryciny na 5 tablicach oddają z wiernością mapy stosunki unerwienia skrzydeł.
K.

J. Zaćwilichowski. Dalsze materiały do fauny ważek (Odonata) doliny Skawy. Weitere Materialien zur Odonaten-Fauna des Skawa-Tales (südwest. Polen). Sprawozd. Kom. Fizj. P. A. U. LXIV. Kraków 1930.

Materiał zebrany w r. 1928 w wyższej części doliny niż w r. 1927, mianowicie na przestrzeni Toporzysko-Wysoka-Jordanów-droga do Osielca; częściowo też w Suchej; wyróżnionych 31 gatunków; razem z poprzednio podanymi przez autora (v P. P. E. t. VII, pg. 305) i przez Fudakowskiego (P. P. E. t. III, pg. 127—132) jest znanych z tych okolic 37 gatunków; uderza wśród nich wysoki procent elementu, uważanego przez autora za śródziemnomorski (21·84%).
K.

R. Kuntze. Z dalszych badań nad fauną Chomca pod Lwowem. „Ochrona Przyrody”. Rocznik 10-y. Kraków, 1931.

Autor zestawia gatunki owadów, charakteryzujące to najbliższe w okolicy Lwowa stanowisko fauny kserotermicznej, któremu sam dużo uwagi poświęcił w ciągu szeregu lat; w ten sposób i z punktu faunistycznego uzasadnia potrzebę ochraniającego powyższego obiektu.

K.

G. Heinrich. Die Wirte einiger Ichneumoniden. „Konowia“. VIII. T. 3 z. 1929.

Na podstawie przeprowadzonych, z wszelkimi ostrożnościami, hodowli ustala autor żywicieli dla 16 gatunków gąsieniczników i zwraca równocześnie uwagę na źródła licznych błędów odnośnej literatury; przy gatunkach nie wybitnie pantofagicznych należałoby, zdaniem autora, odróżniać zawsze żywicieli istotnych od przygodnych.

N.

G. Heinrich. Beitrag zur Kenntnis der Ichneumoniden-fauna Jugoslaviens. „Konowia“. IX. T. 2 z. 1930.

Autor podaje 68 gatunków gąsieniczników z podrodziny *Ichneumoninae*, które zebrał w Krocacji i Bośni w lecie 1929 r.; 3 gatunki są nowe. Praca zawiera też szereg cennych uwag natury synonimicznej i biologicznej; tak np. okazy *Protichneumon pisorius* L. zbierane w liściastych lasach w okolicach Zagrzebia i zgodne zupełnie z jednym okazem, pochodzącym z okolic Sepólna na Pomorzu, różnią się od okazów, parazytujących u *Sphinx pinastri* L., najczęstszego żywiciela tego gąsienicznika; różnice te, zresztą barwnej tylko natury, są według autora wywołane zmianą żywiciela, który w tym wypadku nie jest jeszcze znany.

N.

G. Heinrich. Zur Systematik der Ichneumoninae stenopneusticae II. „Konowia“ IX. T. 1 z.

Pierwszy przyczynek do rozprawy pod tym samym tytułem w *Deutsche Ent. Z.* 1926. Autor pomieszcza tu notatki synonimiczne, opisy kilku gatunków mało znanych lub w jednej tylko płci, opis nowego gatunku (*Coelichneumon alaicus*), nowej rasy i nowej formy.

N.

G. Heinrich. Beiträge zur Systematik der Ichneumoninae stenopneusticae (Hym.) IV. Mitteil. Deutsch. Ent. Ges. Jhg. II. H. 2.

Opis *Ichneumon sarcitorius* L. i 4 jego ras geograficznych oraz wzmianki o gatunkach pokrewnych, ponadto opis nowej odmiany: *Barichneumon disparis* Poda *monachae* var. nov. na podstawie okazu z półn. Polski, wyhodowanego z *Lymontia monacha* L. i okazu z Uralu, opis *Euichneumon latitarsis* Roman *baicalensis* ssp. nov. i wreszcie kilka uwag synonimicznych.

N.

J. Fudakowski. Beitrag zur Biologie einiger Odonaten-Arten. „Konowia“ IX. T. 1 z.

Uwagi biologiczne (czas pojawu, ekologiczne warunki występowania, składanie jajek i t. p.) o 4 gatunkach ważek: *Sympetrum fons-*

colombi Selys, *Orthetrum albistylum* Selys, *Somatochlora metallica* Vanderl. i *S. alpestris* Selys — jako wyniki spostrzeżeń, poczynionych przez autora, w różnych okolicach Polski pldn. Odnosnie do *Somatochlora metallica* ogranicza się autor jedynie do stwierdzenia zgodności własnych obserwacji z dość szczegółowo omówionymi spostrzeżeniami kilku obcych autorów. N.

R. Garcia Mercet. Los Afelinidos de España. Rev. Biol. Forestal y Limonol. Ser. B. N. 1 i 2.

W pierwszej części pracy omawia autor morfologję, biologję i znaczenie ekonomiczne bleskotek z rodziny *Aphelinidae* oraz podaje klucz do podrodzin, w części drugiej daje tabelę do rodzajów i gatunków hiszpańskich i opisy tych gatunków. W rodzaju *Centrodora* opisuje 3 nowe gatunki: *C. merceti* Now., *bolivari* Now. i *gerudensis* Now., zatrzymując nazwy nadane im przez Nowickiego in litt. *C. bolivari* wyhodował Nowicki z *Xiphidium dorsatum*. N.

R. Garcia Mercet. Afelinidos paleárticos (*Hym. Chalc.*). 5-a nota Eos T. VI. Cuad. 4.

W tej części pracy opisuje autor *Centrodora danica* n. sp. i *C. amoena* n. sp. Drugi gatunek, pasorzytujący u *Xiphidium dorsatum*, znany jest autorowi z Francji, Niemiec, Polski i Danji. Dołączony do pracy klucz dichotomiczny wykazuje 8 gatunków europejskich, a wśród nich *C. dorsati* Now. n. sp. (in litteris) z Polski, jako pasorzyta *Xiphidium dorsatum*. Prócz tych 8 gatunków należą do fauny europejskiej jeszcze dwa, nieznanne autorowi, a mające być opisanymi pod nazwami: *C. ephippigerae* Silv. i *C. vesuviana* Now. N.

Chudoba Stanisław. Appareil de Golgi, vacuome et chondriome pendant la spermatogenèse de *Dytiscus marginalis* L. (Coléoptères) C. R. d. séanc. d. la société de biologie. Tom, CIV. p. 1094 (1930).

Autor opisuje zachowanie się składników plazmatycznych (aparatu Golgi'ego, vacuome, i mitochondrja) w czasie spermatogenezy u Pływaka żółto-brzeżka (*Dytiscus marginalis* L.). Jakkolwiek w czasie podziałów położenie zarówno aparatu G. jak i vacuome'u jest identyczne, dowodem na to, że vacuome, wykazywany witalnie, i aparat G., otrzymany po konserwacji, są to składniki różne, jest ich heterotopja w stadjach spoczynkowych oraz różna ilość elementów, tworzących poszczególne składniki. G.

Chudoba Stanisław. Appareil centriolaire dans les cellules sexuelles mâles chez *Dytiscus marginalis* L. (Coléoptères). C. R. d. séances d. la société de biologie. T. CV. p. 617 (1930).

W komórkach płciowych męskich u Pływaka żółto-brzeżka zasługuje na uwagę aparat centrosomalny, odbiegający swym wyglądem od dotychczas opisywanych i zachowujący się w czasie całej spermatogenezy.

Występuje on w kształcie czterech pałeczkowatych centrioli, zaopatrzonych na końcach w skupienie granul, barwiących się hematoksyliną żelazistą, hemateiną alkoholową i fuksyną Altmanna. W czasie podziałów układa się on na biegunach wrzecionka bądź w ilości podwójnej (podział I) bądź w pojedynczej (podział II) a w starszych spermatydach na końcu witki. Aparat ten niema nic wspólnego z vacuomem, który obok niego daje się w komórkach wyróżnić. G.

Pilewski Stanisław. Appareil de Golgi, vacuome et chondriome pendant la spermatogenèse chez *Phyllobius glaucus* Sc. (Coléoptères, Curculionidae). C. R. d. séances d. la société de biologie. T. CV. p. 615 (1930).

Autor opisuje zachowanie się składników plazmatycznych w czasie spermatogenezy u *Phyllobius glaucus* Sc., stwierdzając wyraźną heterotopję aparatu Golgiego i vacuome'u. G.

Komunikaty.

1. Wystawa entomologiczna w Łodzi. Towarzystwo Przyrodnicze im. St. Staszica w Łodzi oraz Oddział Łódzki Stacji Ochrony Roślin organizują w Łodzi w lokalu Towarzystwa Przyrodniczego im. St. Staszica w końcu kwietnia wystawę entomologiczną.

Na wystawie będą reprezentowane następujące działy: systematyka, morfologia, biologia, owady pożyteczne oraz szkodliwe, ważniejsze środowiska występowania owadów w okolicach Łodzi, zwierzęta owadożerne, metody tępienia owadów szkodliwych, przyrządy do zbierania, preparowania i przechowywania zbiorów entomologicznych, sprzęt wycieczkowy i piśmiennictwo.

Komitet Wystawy zwraca się do osób, posiadających jakiegokolwiek zbiory w zakresie wyżej podanym, o łaskawe zgłoszenie swego współudziału w organizowanej Wystawie. Zawiadomienia prosimy skierować pod adresem Towarzystwa Przyrodniczego im. St. Staszica w Łodzi, Park Sienkiewicza do dnia 20 kwietnia b. r.

Za Komitet Wystawy: (—) *Dr. K. Strawiński*, Przewodniczący Kom. Wyst. Ent., (—) *E. M. Potęga*, Prezes Towarzystwa Przyr. im. St. Staszica.

2. Dodatkowe wyjaśnienie. Na życzenie P. Dra S. Kélera uzupełniam cytaty w moim „Przyczynku do znajomości fauny Szarańczaków południowej Polski“ (P. P. E. IX. 1—2) w tym kierunku, że podana w pracy P. Kélera wiadomość o występowaniu na Pomorzu *Gryllus desertus* Pall. pochodzi z oznaczenia uszkodzenia buraka cukrowego przez inż. C. Bieżankę. R. Kuntze.